

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ – ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟΥ
ΔΙΔΑΣΚΩΝ : ΣΩΤΗΡΗΣ ΚΑΡΑΜΠΕΛΑΣ

Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΚΛΑΣΙΚΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ

Αξιομακάρου Ευστρατία
Ασημακόπουλος Τηλέμαχος
Καρδάτος Ευάγγελος
Μαρκοστάμου Βασιλική
Ρέτσας Δημήτριος

Εισαγωγή

- Η κλασική εποχή καλύπτει το διάστημα 200 χρόνων της αρχαίας ελληνικής ιστορίας, από το 479 π. Χ. έως το 323 π. Χ. Την εποχή αυτή συναντάται **ραγδαία άνθιση** σε όλες τις εκφάνσεις του πολιτισμού. Σαφώς και ο όρος «κλασικός» αντιπροσωπεύει τα **επιτεύγματα** που σημειώθηκαν σε αυτήν την περίοδο. Σε αυτά τα επιτεύγματα συμπεριλαμβάνεται και η **ιδιαίτερη αρχιτεκτονική** της εποχής αυτής.

Εισαγωγή

Είναι γεγονός ότι ο 5^{ος} αιώνας έχει συνδεθεί με τη **ραγδαία ανάπτυξη** της πόλης των **Αθηνών** τόσο **κοινωνικά** με τη γέννηση της **δημοκρατίας** όσο και **πολιτιστικά** με την **ανοικοδόμηση** μεγαλοπρεπών αρχιτεκτονικών έργων. Κατά τον 5^ο αιώνα η Αθήνα κατάφερε **υπό την αρχηγία του Περικλή** να γνωρίσει τεράστια δόξα εισερχόμενη στον λεγόμενο **«Χρυσό Αιώνα»**. Η **Βουλή**, ο **Άρειος Πάγος** και το **Θέατρο** είναι κάποια από τα πιο σημαντικά αρχιτεκτονικά έργα της πόλης της **Θεάς Αθηνάς**. Αναμφισβήτητα όμως ο **Παρθενώνας** είναι το κορυφαίο μνημείο το οποίο προκαλεί μέχρι και σήμερα **παγκόσμιο** θαυμασμό και σεβασμό. Χτισμένος από **πεντελικό μάρμαρο** δεσπόζει πάνω στον **Ιερό Βράχο** της **Ακροπόλεως**. Πρόκειται για έναν ναό **δωρικού** ρυθμού που αποτελεί **σήμα κατατεθέν** του ελληνικού πολιτισμού. Παράλληλα όμως με την Αθήνα η αρχιτεκτονική τέχνη αναπτύχθηκε και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας. Ο **Απόλλωνας** από το δυτικό αέτωμα του Ναού του Διός στην Ολυμπία είναι ένα χαρακτηριστικό δείγμα της **τέχνης** της **Κλασικής Εποχής**. Επιπρόσθετα, ο ναός του **Ποσειδώνα** στο **Σούνιο** είναι και αυτός κατασκευασμένος τον 5ο αιώνα π. Χ. Επομένως, σύμφωνα με τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό ότι τον 5ο αιώνα π. Χ. ο ελληνικός πολιτισμός έφτασε στο αποκορύφωμά του με την ανοικοδόμηση **σπουδαίων αρχιτεκτονικών έργων**.

Εισαγωγή

- Τον 4^ο αιώνα π. Χ. συνεχίστηκε κάτι που είχε αρχίσει ήδη από τον 5^ο αιώνα : ο **συνδυασμός των αρχιτεκτονικών ρυθμών** (δωρικός, ιωνικός, κορινθιακός). Ο ναός της Αλέας Αθηνάς στη Τεγέα (Πελοπόννησος) συνδυάζει και τους τρεις ρυθμούς. Άλλοι ναοί της εποχής αυτή είναι του Δία στη Νεμέα, του Ασκληπιού στην Επίδαυρο και του Απόλλωνα στους Δελφούς. Τον 4^ο αιώνα ακόμα αναπτύχθηκε η αστική αρχιτεκτονική. Στην Αθήνα χτίστηκε το Παναθηναϊκό στάδιο και το θέατρο του Διονύσου επενδύθηκε με πέτρα. Στην Επίδαυρο, συστάθηκε και το φημισμένο θέατρο. Ανάμεσα στα οικοδομήματα της Ακρόπολης πρωτοποριακά στην αρχιτεκτονική τους κατασκευή είναι τα δωρικά **Προπύλαια** στην είσοδο του Ιερού Βράχου, έργο του αρχιτέκτονα Μνησικλή, και ο ιδιόρρυθμος **ιωνικός ναός της Πολιάδας** Αθηνάς, το γνωστό **Ερεχθείον**.

Εισαγωγή

- Η αρχιτεκτονική τον 4ο αι. π. Χ., επηρεασμένη από την **κοινωνικοπολιτική κρίση** των πόλεων-κρατών, προβάλλει **νέες αισθητικές αντιλήψεις**. Η πλούσια διακόσμηση και η πρόκληση εντύπωσης είναι στοιχεία που εύκολα μπορούμε να διακρίνουμε στους ναούς του 4ου αι. π. Χ. Παράλληλα, γενικεύεται η κατασκευή νέου τύπου κτισμάτων, όπως είναι οι **θόλοι** (κυκλικά οικοδομήματα), τα **θέατρα**, τα **βουλευτήρια**. Είναι φανερό ότι η κατασκευή ναϊκών οικοδομημάτων υποχωρεί αριθμητικά σε σχέση με κατασκευές κοσμικού χαρακτήρα. Οι αρχιτέκτονες τώρα παραβιάζουν τους κανόνες της αρμονίας και του μέτρου, συνθέτουν περισσότερο ελεύθερα, συνδυάζουν εύκολα στοιχεία του **δωρικού** και **ιωνικού** ρυθμού, ενώ χρησιμοποιούν ευρύτατα ένα νέο τύπο κιονοκράνου, το **κορινθιακό**.

Δομή Αρχαίου Ναού

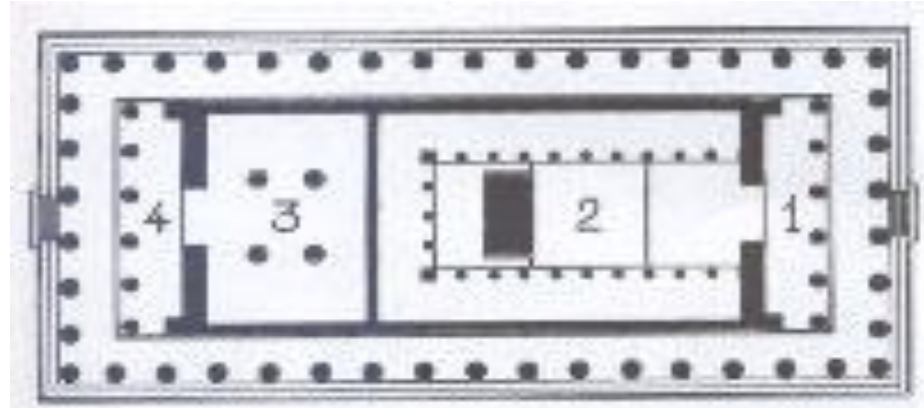
Κάθε ναός διακρίνεται στα εξής μέρη :

1. Πρόναος :Πρόκειται για το χώρο που συναντάται στο μπροστινό μέρος ενός ναού.

2. Σηκός : Είναι το βασικότερο σημείο του ναού. Εκεί φυλασσόταν το άγαλμα του θεού και για το λόγο αυτό ήταν ανοιχτός για το κοινό.

3. Οπισθόδομος : Ο οπίσθιος χώρος του ναού. Άλλοτε ο οπισθόδομος ήταν πλήρως απομονωμένος από τον σηκό, ενίοτε όμως επικοινωνούσε μαζί του μέσω θύρας.

4. Οπισθόναος : Υπάρχει μόνο σε ορισμένους ναούς, όπως ο Παρθενώνας, και πρόκειται για έναν επιπλέον χώρο πίσω από τον οπισθόδομο

Εικόνα 1 : Κάτοψη αρχαίου ναού

<http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/arx.arxit.htm>

Δομή Αρχαίου Ναού

Εικόνα 2 : Πρόναος, Ο θησαυρός των Αθηναίων στους Δελφούς

<https://www.flickr.com/photos/liz/1738527/>

Εικόνα 3 : Οπισθόναος, Ο ναός του Ηφαίστου, Αθήνα, η δυτική πλευρά.

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hephaistos.temple.AC.02.jpg#/media/File:Hephaistos.temple.AC.02.jpg>

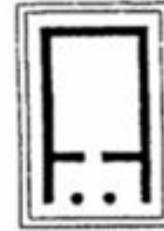
ΤΥΠΟΙ ΝΑΩΝ

Τύποι Ναών

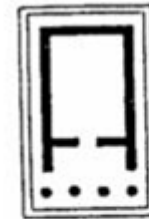
Ο **Βιτρούβιος** (Λατίνος μηχανικός 80 π.Χ. - 15 π.Χ) λίγο πριν ανατείλει η 1^η χιλιετία, διέκρινε στο πολύτομο έργο του “**De architectura**” 7 τύπους ναών

1. **Ναός εν παραστάσι** (*temple in antis*) : Έχει στην εμπρός του πλευρά τις παραστάδες των τοίχων και ανάμεσα τους δύο κίονες.

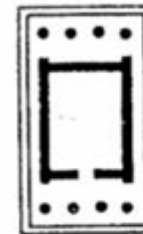
εν παραστάσι

2. **Πρόστυλος** (*prostylos*) : Όμοιος με τον εν παραστάσι, με τη διαφορά ότι έχει και εμπρός από τις παραστάδες στις δύο γωνίες, κίονες.

πρόστυλος

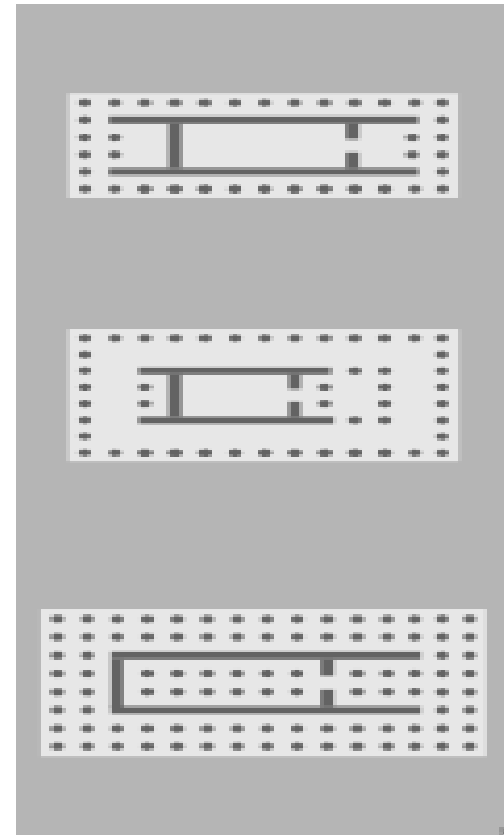
3. **Αμφιπρόστυλος** (*amphiprostylos*) : Όμοιος με τον πρόστυλο, με τη διαφορά ότι στη πίσω πλευρά έχει *columnas et fastigium* (=κίονες και αέτωμα).

αμφιπρόστυλος

Τύποι Ναών

4. **Περίπτερος** (*peripteros*) : Έχει 6 κίονες στην εμπρός και στη πίσω πλευρά και από 11 στις διαμήκεις πλευρές
5. **Ψευδοπερίπτερος** (*pseudoperipteros*) : Έχει 8 κίονες στην εμπρός και πίσω πλευρά και 15 στις διαμήκεις πλευρές.
6. **Δίπτερος** (*dipteros*) : Είναι οκτάστυλος και έχει διπλή κιονοστοιχία γύρω από το σηκό.
7. **Ύπαιθρος** (*hypaethros*) : Είναι δεκάστυλος. Το κεντρικό τμήμα του είναι ανοιχτό.

Εικόνες 4 – 9 : **Τύποι ναών** Αντλήθηκαν από:
: <http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/arx.arxit.htm>

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΙ ΡΥΘΜΟΙ

Δωρικός Ρυθμός

❖ Χαρακτηρίζεται για την **απλότητα** και τη **λιτότητα** του.

❖ Οι **κίονες** δε στηρίζονται σε κάποια βάση, όπως στον Ιωνικό, (βλπ παρακάτω) αλλά «πατούν» κατευθείαν στον **στυλοβάτη**.

❖ Το **πάχος** των κίωνων **αυξάνεται** από πάνω προς τα κάτω.

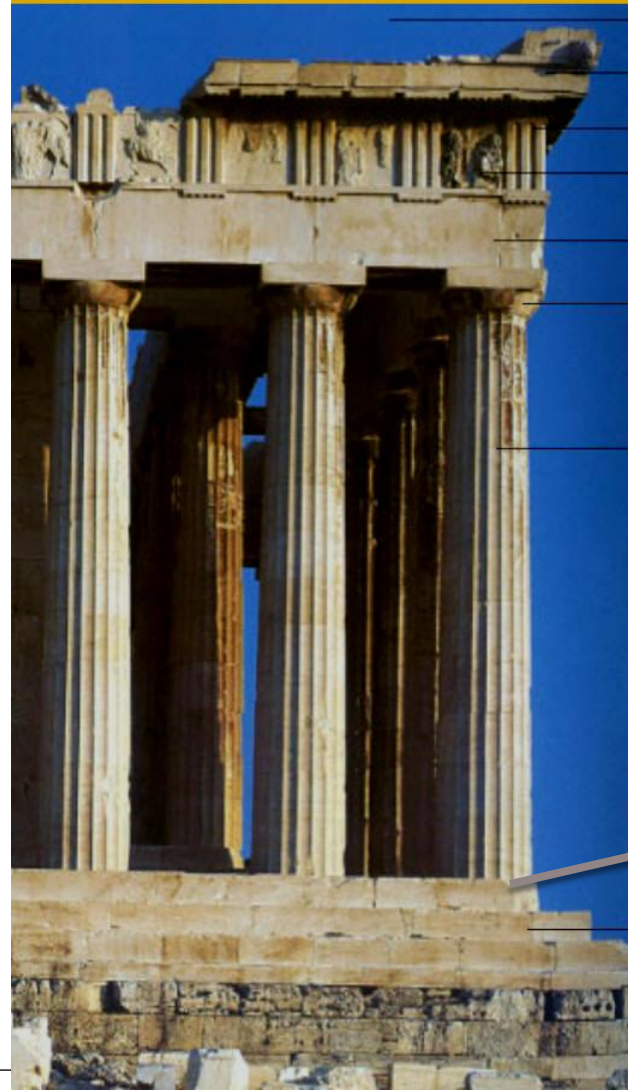
❖ Το **κιονόκρανο** είναι **λιτό** συγκριτικά με τους άλλους δύο ρυθμούς.

❖ Το **επιστύλιο** χαρακτηρίζεται από την **απουσία πολύτεχνων σχεδίων**.

❖ Στη **ζωφόρο** υπάρχει μια συνεχής εναλλαγή από **τρίγλυφα** και **μετώπες**.

❖ Κατά την αρχαιότητα τα **τρίγλυφα** ήταν βαμμένα **μπλε** ενώ οι **μετώπες** **κόκκινες**.

Ανωδομή ναού δωρικού ρυθμού.

→ Αέτωμα

→ Γείσο

→ Τρίγλυφο

→ Μετόπη

→ Επιστύλιο

→ Κιονόκρανο

→ Κίονας

→ Στυλοβάτης

→ Κρηπίδα

Εικόνα 10 :

<http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/arx.arxht.htm>

Ιωνικός Ρυθμός

❖ Κατατάσσεται **μεταξύ** του Δωρικού και Κορινθιακού ρυθμού.

❖ Διαθέτει **κρηπίδωμα**, δηλαδή σκαλάκια.

❖ Το τελευταίο σκαλί ονομάζεται **στυλοβάτης**, γιατί εκεί υπάρχουν οι βάσεις που εδράζονται οι κίονες.

❖ Οι κίονες διαθέτουν δικές τους **βάσεις**.

❖ Οι **κίονες**, συγκριτικά με αυτούς που συναντάμε στο δωρικό ρυθμό, είναι πιο **λεπτοί**, στενεύουν ελαφρώς προς τα πάνω και έχουν κατακόρυφες **αύλακες**, οι οποίες είναι **πυκνότερες** από τις αντίστοιχες του Ιωνικού ρυθμού.

❖ Το **κιονόκρανο** είναι **περίτεχνο** και καταλήγει σε δύο **κοχλίες** έναν δεξιά και έναν αριστερά.

Ανωδομή ναού ιωνικού ρυθμού

→ Αέτωμα

→ Γείσο

→ Ζωφόρος

→ Επιστύλιο

→ Κιονόκρανο

→ Κίονας

Θριγκός

→ Βάση

→ Στυλοβάτης

→ Κρηπίδα

Εικόνα 11 :

<http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos>

[%20Politismos/arx.arx.htm](http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos/%20Politismos/arx.arx.htm)

Κορινθιακός Ρυθμός

❖ Είναι ο πιο διακοσμητικός από τους τρεις ρυθμούς λόγω του περίτεχνου κιονόκρανου.

❖ Οι κίονες χαρακτηρίζονται από κιονόκρανο που αποτελείται από υψηλό έχινο ("κάλαθος"), που περιβάλλεται από σειρές φύλλων ακάνθης και έλικες στις τέσσερις γωνίες

❖ Σύμφωνα με τον Βιτρούβιο, εφευρέτης του Κορινθιακού κιονόκρανου ήταν ο γλύπτης Καλλίμαχος που εμπνεύστηκε από ένα καλάθι που βρισκόταν στον τάφο ενός κοριτσιού στην Κόρινθο. Το καλάθι, όπου ήταν τοποθετημένα τα παιχνίδια της, σκεπαζόταν από μία τετράγωνη πλάκα. Γύρω από το καλάθι είχαν φυτρώσει άκανθοι ακολουθώντας το σχήμα του. Έτσι γεννήθηκε το κορινθιακό κιονόκρανο σύμφωνα με τον μύθο.

Εικόνα 13 : Κορινθιακό κιονόκρανο από το Ασκληπιείο της Επιδαύρου

Εικόνα 14 : <http://inout.gr>

Doric

Ionic

Corinthian

Εικόνα 15 : Αναπαράσταση των τριών ρυθμών

Ο Παρθενώνας

Εικόνα 16 : Ο Παρθενώνας

http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/Pathenon%20photo%20gallery/parhenona_s.101.jpg

Παρθενώνας

- Ο **Παρθενώνας** αποτελεί το λαμπρότερο μνημείο της αθηναϊκής πολιτείας και τον κολοφώνα του δωρικού ρυθμού. Η κατασκευή του ξεκίνησε το **448/7 π. Χ.** και τα εγκαίνια έγιναν το **438 π. Χ.**, ενώ ο γλυπτός διάκοσμος περατώθηκε το **433/2 π. Χ.** Σύμφωνα με τις πηγές οι αρχιτέκτονες που εργάστηκαν ήταν ο **Ικτίνος**, ο **Καλλικράτης** και πιθανόν ο **Φειδίας**, που είχε και την ευθύνη του γλυπτού διακόσμου. Η ταχύτητα με την οποία πραγματοποιήθηκε η ανέγερση είναι εντυπωσιακή, ιδίως αν αναλογιστεί κανείς ότι πρόκειται για το μεγαλύτερο δωρικό ναό της Αρχαιότητας (**οι άλλοι δύο, του Σελινούντα και του Ακράγαντα, δεν ολοκληρώθηκαν ποτέ**) με διαστάσεις στυλοβάτη 31X70 μέτρα. Είναι ο μόνος ολομάρμαρος ελληνικός ναός και ο μόνος δωρικός με ανάγλυφες όλες του τις μετόπες. Πολλά τμήματα του **γλυπτού διακόσμου**, του επιστυλίου και των φατνωμάτων της οροφής έφεραν γραπτό διάκοσμο με κόκκινο, μπλε και χρυσό χρώμα. Χρησιμοποιήθηκε **πεντελικό μάρμαρο**, εκτός από το στυλοβάτη που κατασκευάστηκε από **ασβεστόλιθο**. Για την εξόρυξη, τη μεταφορά και τη λάξευση του μαρμάρου δούλευαν ταυτόχρονα πολλά συνεργεία και είχε επιτευχθεί υψηλό επίπεδο οργάνωσης της εργασίας.

Παρθενώνας

- **Το πτερό** είχε 8 κίονες (αντί για 6 όπως συνηθιζόταν) κατά πλάτος και 17 κατά μήκος. Στις στενές πλευρές υπήρχε και δεύτερη σειρά 6 κιόνων που δημιουργούσε την ψευδαίσθηση **δίπτερου ναού**. Μία άλλη ιδιομορφία ήταν η ύπαρξη ζωφόρου που περιέτρεχε το σηκό σε όλο του το μήκος και αποτελεί ίσως την πιο φανερή από τις ιωνικές επιδράσεις. Στο εσωτερικό υπήρχε δωρική κιονοστοιχία σχήματος "Π" σε δύο ορόφους (**δίτονη κιονοστοιχία**) που δημιουργούσε ένα **υπερώο**, από το οποίο οι επισκέπτες μπορούσαν να θαυμάσουν από διάφορα σημεία το χρυσελεφάντινο άγαλμα της Αθηνάς. Για το σκοπό αυτό είχαν ανοιχτεί και δύο ψηλά παράθυρα στην πρόσοψη του σηκού, ώστε να μπαίνει **άπλετο φως**. Τα στοιχεία αυτά δείχνουν ότι η κατασκευή του ναού είχε εναρμονιστεί με το άγαλμα που επρόκειτο να τοποθετηθεί σ' αυτόν.

Παρθενώνας

- Στον **οπισθόδομο** φυλασσόταν ο **θησαυρός**, δηλαδή τα πολύτιμα αφιερώματα της Αθηνάς. Η οροφή του στηριζόταν σε τέσσερις ιωνικούς κίονες. Η στέγη ολόκληρου του ναού, μαζί με τους στρωτήρες, τους **καλυπτήρες** και τα ακροκέραμα, ήταν μαρμάρινη, αλλά στηριζόταν σε μεγάλους ξύλινους δοκούς. Στη φήμη του ναού συνέτειναν και οι **ασύλληπτες εκλεπτύνσεις**, οι αδιόρατες αποκλίσεις από την κατακόρυφο και την οριζόντια κατεύθυνση και οι **αρμονικές αναλογίες**. Ο στυλοβάτης παρουσίαζε ελαφρά **τυμπανοειδή καμπύλωση**, οι **ραδινοί κίονες** απέκλιναν από την κατακόρυφο προς το κέντρο του ναού και η συνολική σχεδίαση ήταν **πυραμιδοειδής**. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχανόταν μία κίνηση προς τα μέσα και προς τα πάνω που μετέτρεπε τον Παρθενώνα σε ένα παλλόμενο οργανικό σύνολο. Οι αναρίθμητες αυτές λεπτότητες σχεδιάστηκαν με μεγαλοφυή τρόπο και εκτελέστηκαν με **απαράμιλλη** μαθηματική ακρίβεια.

Ο Παρθενώνας

Εικόνα 17 : Ο Παρθενώνας – ρεαλιστική απεικόνιση

http://aesop.iep.edu.gr/sites/default/files/537268749_0c48ccf218_o.jpg

Ναός του Δία στην Ολυμπία

- Ο ναός του Δία στην Ολυμπία, **ο μεγαλύτερος ναός στην ηπειρωτική Ελλάδα πριν από την ανοικοδόμηση του Παρθενώνα**, ήταν το πρώτο έργο που ανακαλύφθηκε από την αρχαϊκή εποχή. Ευτυχώς ο αρχαίος περίβολος στον οποίο στεκόταν το ιερό δεν καταστράφηκε στους **Περσικούς πολέμους** (499-479 π. Χ.). Η τύχη συνέβαλε ώστε να σωθούν κάποια από τα καλύτερα έργα της κλασικής εποχής. Στην ύστερη αρχαιότητα μια πλημμύρα πιθανώς συνοδευόμενη από σεισμό κάλυψε το μνημείο κάτω από στρώματα άμμου και με αυτόν τον τρόπο προστατεύθηκε από **ληηλασίες για τούς αιώνες**. Ανασκαφές στην σύγχρονη εποχή έφεραν στο φώς την πλειονότητα των γλυπτών που κάποτε διακοσμούσαν το ναό και αρκετά θραύσματα ώστε να σχηματιστεί μία ιδέα της αρχικής του μορφής.

Ναός του Δία στην Ολυμπία

Ο ναός του Δία χτίστηκε μεταξύ **468 με 456 π. Χ.** είναι το τέλειο παράδειγμα **δωρικής αρχιτεκτονικής**. Ο κύριος κορμός του κτιρίου φτιάχτηκε από **ελαφρόπετρα καλυμμένη με στόκο** ενώ υψηλής ποιότητας μάρμαρο από την Πάρο χρησιμοποιήθηκε για τις **υδρορροές** και τα **γλυπτά**. Ο ναός ήταν **64.12** μέτρα μήκος και **27.68** πλάτος με 6 στήλες στην πρόσοψη και **13** στις άλλες πλευρές. Στον κεντρικό χώρο δύο σειρές από κίονες σχημάτιζαν μία κεντρική αίθουσα που στην πίσω πλευρά του ένα **12** μέτρων χρυσό άγαλμα του Δία τοποθετήθηκε το **448 π. Χ.** Αυτό το μνημειώδες έργο από το διάσημο γλύπτη Φειδία παρουσίαζε τον αρχηγό των θεών να κάθεται με την φιγούρα της νίκης στο δεξί του χέρι.

Εικόνα 18 : Αναπαράσταση του ναού του Διός κατά την ακμή του

Άγαλμα του Δία στην Ολυμπία

Εικόνα 19
users.sch.gr

Εικόνα 17 : Ο ναός του Δία στην Ολυμπία

<http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/Olympia/im.ol/naos1.jpg>

Ερέχθειο

- Το **Ερέχθειο** (420-406 π. Χ.) είναι ένα πολυσύνθετο λατρευτικό κτίριο ιωνικού ρυθμού που όμως δεν μπορεί να συγκριθεί με άλλο ναό της ελληνικής αρχιτεκτονικής. Το όνομά του σημαίνει «**οίκος του Ερέχθεος**» του μυθικού βασιλιά της Αθήνας που σταδιακά ταυτίστηκε με ομώνυμο χθόνιο δαίμονα. Ως Ερέχθειον το συγκεκριμένο κτίριο αναφέρεται μόνο σε **μεταγενέστερα κείμενα**· στους **κλασικούς** χρόνους είναι γνωστό ως **ναός ή ιερόν του Ερεχθέως**. Άλλοτε πάλι αναφέρεται ως ο ναός της **(Αθηνάς) Πολιάδος ή και μόνο νεώς** , καθώς φαίνεται ότι αντικατέστησε αντίστοιχο ναό των αρχαϊκών χρόνων. Η **ανατολική εξάστυλη πρόστασή** του οδηγούσε στο **σηκό**, όπου βρισκόταν το λατρευτικό άγαλμα της Πολιάδος Αθηνάς, ενώ η βορειοδυτική πρόσταση (4x2 κίονες) οδηγούσε σε **πρόναο** και **διπλό σηκό** ή κατά άλλη άποψη σε έναν ενιαίο χώρο-σηκό-, όπου λατρεύονταν ο **Ποσειδώνας-Ερεχθέας**, ο **Ήφαιστος** και ο ήρωας **Βούτης**.

Ερεχθείον

- Εξάλλου η πολύ γνωστή πρόσταση των **Καρυάτιδων** στον νοτιοδυτικό άκρο του Ερεχθείου αποτελούσε ένα είδος **μονόπτερου χτίσματος** με κόρες αντί κιόνων (**4x2**), ένα είδος ταφικού μνημείου πάνω από τον τάφο του μυθικού βασιλιά **Κέκροπα**. Οι έξι μορφές Καρυάτιδων εικονίζονται να βαδίζουν **τελετουργικά**. Μεγάλα παράθυρα ανοίγονταν στο δυτικό τοίχο του Ερεχθείου ανάμεσα σε ιωνικούς ημικίονες. Στο κτίριο συνενώθηκαν λειτουργικά πολλές **πανάρχαιες παραδόσεις και λατρείες της Αττικής**. Η ζωοφόρος που περιέτρεχε το κτίριο παρουσίαζε άλλη μια ιδιομορφία του, καθώς δεν πρόκειται για συνεχές ανάγλυφο όπως συνήθως. Αντίθετα, οι μορφές ήταν δουλεμένες η κάθε μία χωριστά, με επίπεδη ράχη, και στερεωμένες με σιδερένιους συνδέσμους στον τοίχο της ζωοφόρου που ήταν φτιαγμένος από γκρίζο ελευσινιακό μάρμαρο.

Ερεχθείον

- Το οπτικό αποτέλεσμα ενίσχυε την **κομψή πολυχρωμία** του μνημείου. Ο αποσπασματικός χαρακτήρας των σωζόμενων θραυσμάτων **δεν επιτρέπει την ασφαλή αναγνώριση του θέματος της ζωφόρου**, το πιθανότερο πάντως είναι ότι περιέχει αφηγήσεις τοπικών αττικών μύθων. Το Ερέχθαιο αποτελεί την τελειότερη έκφραση του **ιωνικού ρυθμού** στην ηπειρωτική Ελλάδα, ενώ ταυτόχρονα συμβάλλει και στην εξέλιξή του, όπως με την **τριμερή βάση των κιόνων** του όπου, την κάτω κυρτή σπείρα διαδέχεται ένα **κοίλος τροχίλος** και μία άνω κυρτή σπείρα διακοσμημένη με ανάγλυφο πλοχμό.

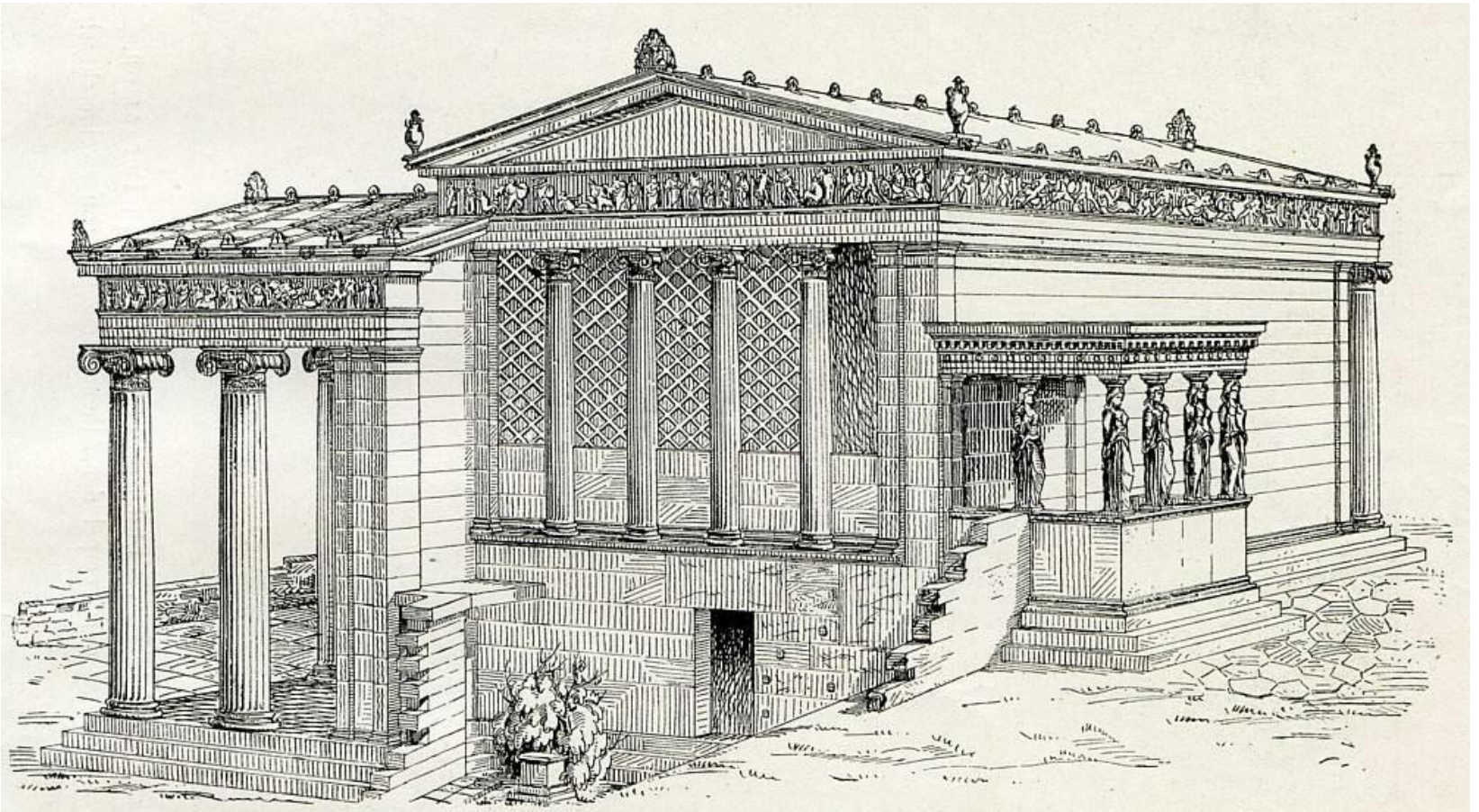
Το Ερεχθείον

www.hellenica.de

Εικόνα 19 : Το Ερεχθείο

Το Ερεχθείον

Εικόνα 20 : Σχέδιο του Ερεχθείου

Προπύλαια

Σύμφωνα με τις απόψεις των μελετητών τα Προπύλαια της Ακρόπολης είναι ένα από τα σπουδαιότερα και σημαντικότερα οικοδομήματα των **ώριμων κλασικών χρόνων**. Πρόκειται για έργο του αρχιτέκτονα **Μνησικλή**, το οποίο εντάσσεται στα σχέδια συνολικής διαμόρφωσης του χώρου της Ακρόπολης από τον **Περικλή**. Κατά την περίοδο **437-431 π. Χ.** κτίζονται για πρώτη φορά στην αρχαία ελληνική αρχιτεκτονική τόσο **μεγαλοπρεπή** και **αξιοθαύμαστα** προπύλαια, τα όποια παράλληλα εισάγουν μια **νέα αντίληψη του χώρου**. Όπως είναι γνωστό η σύνθετη **κάτοψη** των **Προπυλαίων** της Ακρόπολης αποτελεί μια πολύπλοκη σύλληψη με συνδυασμό **εξάστυλων δωρικών κιονοστοιχιών** - ανά μια στην ανατολική και δυτική πλευρά των Προπυλαίων, στις πλευρές δηλαδή της εισόδου στο χώρο της Ακρόπολης και **δυο τρίστηλων**, καθέτων προς τις προηγούμενες ιωνικών κιονοστοιχιών εσωτερικά. Το ίδιο και η ύπαρξη **πέντε θυρών** εσωτερικά, στην ευρύτερη κεντρική από τις οποίες οδηγούσε κεκλιμένο επίπεδο για τη διέλευση των αρμάτων, ενώ στις υπόλοιπες πλαϊνές υπήρχαν **μικρές κλίμακες** για τους πεζούς.

Προπύλαια

Η **πλαisiώση** των Προπυλαίων στο δυτικό τμήμα τους αριστερά από μικρό κτήριο με τρεις κίονες «**εν παραστάσει**», που χρησιμοποιήθηκε ως Πινακοθήκη, και από **απλή τριστυλη** ανοικτή στο δυτικό τμήμα της στοά δεξιά, που επέτρεπε τη διέλευση προς το ναό της **Αθηνάς Νίκης**, έκανε ακόμη πολυπλοκότερη τη διάρθρωση του κτηρίου, σχηματίζοντας δυτικά ένα είδος πτερύγων, που «υποδέχονταν» τον επισκέπτη του χώρου. Ιστορικές πηγές αναφέρουν ότι το αρχικό σχέδιο προέβλεπε και στο **ανατολικό τμήμα** των Προπυλαίων από ένα στενόμακρο δωμάτιο δεξιά και αριστερά με σειρά **τριών κίωνων** κατά τον κεντρικό μακρύ άξονά τους εσωτερικά, εξαιτίας όμως της έναρξης του **Πελοποννησιακού** πολέμου δεν πραγματοποιήθηκε η ολοκλήρωσή τους. Μολαταύτα τα **Προπύλαια** αποτελούν μέχρι και σήμερα ένα από τα **ευφυέστερα** και λειτουργικότερα **οικοδομήματα** αυτού του τύπου και επιπλέον ορίζονται ως σημείο αναφοράς του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού.

Εικόνα 21 : Προπυλαία ακρόπολης

<http://www.autoclubrental.gr/images/propylaea.jpg>

Εικόνα 21 : Προπύλαια - αναπαράσταση
<http://www.ellinikoschrysos.gr/blog/wp-content/uploads/2014/08/Propylaia-anaparastasi.jpg>

Βιβλιογραφία

- *Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου, Διόφαντος 2015*
- *Watkin David, Ιστορία της Δυτικής αρχιτεκτονικής, ΜΙΕΤ 2009*
- *Πλάντζος Δημήτρης, Ελληνική τέχνη και αρχαιολογία, ΚΑΠΟΝ 2011*
- *Κοκκορού-Αλευρά, Η τέχνη της αρχαίας Ελλάδας. Σύντομη ιστορία 1050-50 π.Χ., Αθήνα 1990*
- *Max Wegner, Greek masterworks of art, New York 1961*
- *Περί αρχιτεκτονικής I Βιβλία I-V Εκδότης: Πλέθρον
Μετάφραση: Παύλος Λέφας*
- <http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/arx.arxit.htm>